

Programmatische Aanpak Stikstof

Bijlage bij het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een programmatische aanpak stikstof

Onderdelen van de PAS | leeswijzer

Dit document is de definitieve **Programmatische Aanpak Stikstof** voor het Vlaams Gewest, en omvat volgende onderdelen:

- Een analyse van de stikstofuitdaging in Vlaanderen en de hieruit voortkomende programmadoelstelling 2030 (Hoofdstuk 2)
- Brongerichte maatregelen om de emissie en depositie van stikstof te verminderen (Hoofdstuk 3)
- Beoordelingskaders voor de impact van stikstof bij vergunningverlening (Hoofdstuk 4)
- Stikstofsaneringsplan met ecologische herstelmaatregelen (Hoofdstuk 5)
- Flankerend beleid en begeleidingstraject landbouwers (Hoofdstuk 6)
- Systeem voor monitoring en borging van de programmadoelen (Hoofdstuk 7)

Hoofdstuk 1 situeert de stikstofuitdaging, mede binnen het Europese kader van de Habitatrictlijn. Het motiveert de noodzaak om de stikstofuitdaging programmatisch aan te pakken en beschrijft de opzet en de doelstelling van de PAS. Daarnaast wordt het traject geschetst dat afgelegd werd om te komen tot een definitieve PAS.

Hoofdstuk 2 bevat een analyse van de problematiek van atmosferische depositie van stikstof in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen natuur. Deze toestandsanalyse vormt de grondslag voor de concrete programmadoelstellingen van de PAS tegen 2030. De achterliggende keuzes worden in dit hoofdstuk toegelicht en gemotiveerd.

Hoofdstuk 3 licht uitvoerig de emissiereducties van NO_x en ammoniak toe die nodig zijn om de 2030-doelstelling te kunnen realiseren. Om die opgave te realiseren bevat de PAS een uitgebreid pakket emissie-reducerende bronmaatregelen. In een aantal Speciale Beschermingszones zijn, in aanvulling op de generieke emissiereducties, tegen 2030 bijkomende inspanningen nodig. Daartoe werden op maat van elk gebied gerichte maatregelen uitgewerkt.

De PAS vormt de basis voor toekomstige vergunnings- en toestemmingsverlening aan activiteiten die stikstof uitstoten. Daartoe bevat de PAS kaders voor de impactbeoordeling van individuele projecten, die onderworpen werden aan een milieueffectenbeoordeling en een passende beoordeling welke in regelgeving zullen worden omgezet. **Hoofdstuk 4** beschrijft de opzet van de beoordelingskaders en onderbouwt de gemaakte keuzes. Die onderbouwing is zowel geënt op een uitvoerige wetenschappelijke analyse van de stikstofimpact van verschillende sectoren en activiteiten als op een juridische analyse.

Hoofdstuk 5 detailleert het stikstofsaneringsplan met ecologische herstelmaatregelen voor Europese natuur. Dit plan bestaat uit een algemene herstelstrategie en een uitvoeringsagenda gebaseerd op een gebiedsanalyse van elke speciale beschermingszone, die de nodige sanerings- en herstelmaatregelen in kaart brengt.

De PAS vergt grote inspanningen van onder meer de landbouwsector. Daarom wordt voorzien in een flankerend beleid voor landbouwers onder de vorm van stimulerende en compenserende maatregelen om de stikstofimpact van hun bedrijfsvoering structureel te verminderen. Om die transitie van de sector te begeleiden wordt tevens ingezet op intensieve begeleiding van landbouwers. **Hoofdstuk 6** beschrijft de verschillende elementen van het voorziene flankerend beleid.

Om te garanderen dat de PAS een rechtszeker kader vormt voor vergunningverlening moet de uitvoering van zowel emissiereductie als stikstofsanering afdoende geborgd zijn. **Hoofdstuk 7** licht het voorziene mechanisme van monitoring en borging toe. Dit moet toelaten om, waar en wanneer nodig, via gerichte bijsturing in maatregelen, kaders en acties, de vereiste verbetering van de stikstoftoestand te garanderen.

INHOUD

Hoofdstuk 1 Inleiding	8
1. Het Europese kader	8
1.1. Natura 2000 en instandhoudingsdoelstellingen	8
1.2. Breder Europees kader	8
2. Stikstof	9
3. Programmatische aanpak stikstof	9
4. Doelstelling van de PAS	10
5. Traject naar een definitieve PAS	11
5.1. Aanwijzing van de habitatrictlijngebieden	11
5.2. Stikstofuitdaging programmatisch aanpakken	11
5.3. Het stikstofarrest van 25 februari 2021	12
5.4. Opmaak PAS	13
Hoofdstuk 2 Probleemanalyse en 2030-doelstelling	15
1. Emissie en depositie van stikstof in Vlaanderen	15
1.1. Emissie	15
1.2. Depositie	18
2. Impact van stikstofdepositie op natuur	21
2.1. Kritische depositiewaarden en habitattherstel	21
2.1.1. Kritische depositiewaarde	21
2.1.2. Instandhouding en herstelbeheer onder hoge stikstofdepositie	22
2.2. Staat van instandhouding habitats in Vlaanderen	25
2.3. Stikstofdepositie in SBZ-H	26
3. 2030-doelstelling	31
Hoofdstuk 3 Emissiereductie en bronmaatregelen	33
1. Taakstelling emissiereductie 2030	33
1.1. Inleiding	33
1.2. Emissiereductie-scenario G8	33
1.2.1. Omschrijving	34
1.2.2. Emissies	34
1.2.3. Depositie	34
1.2.4. Realisatie 2030-doelstelling	39
1.3. Maatwerkgebieden	41
1.3.1. SBZ-H BE2100015 - Kalmthoutse Heide	41
1.3.2. SBZ-H BE2200028 - De Maten	42
1.3.3. SBZ-H BE2200035 - Mechelse Heide en vallei van de Ziepbeek	42
1.3.4. SBZ-H BE2200039 - Voerstreek	42
1.3.5. SBZ-H BE2100024 - Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout	42
2. Bronmaatregelen	46
2.1. Luchtbeleidsplan	46
2.2. Stopzetting emissies piekbelasters	46
2.3. Maatregelen veehouderijen	48
2.3.1. Generieke bronmaatregelen varkens en pluimvee	48
2.3.2. Generieke bronmaatregelen rundvee	49
2.3.3. Correctiemechanisme	51
2.3.4. Vrijwillige stopzetting bedrijven met impactscore >5%	52
2.3.5. Afbouw varkensstapel	53
2.4. Nulbemesting	54
2.5. Mestverwerking	54
2.6. Nutriëntenemissierechten	55
Hoofdstuk 4 Beoordelingskaders	57
1. Situering: voortoets en passende beoordeling	57

2.	Stikstofevolutie: NOx vs ammoniak	59
2.1.	Emissie	59
2.2.	Atmosferische concentraties	61
2.3.	Depositie	61
2.4.	Gevolgen voor de beoordelingskaders	62
3.	Juridische elementen	63
3.1.	Passende beoordeling en effecten van toekomstig beleid	63
3.2.	Gebruik van <i>de minimis</i> drempels	64
4.	Beoordelingskaders.....	65
4.1.	Inleiding	65
4.1.1.	Definities en begrippen	66
4.1.2.	Interne saldering en mitigerende maatregelen	67
4.1.3.	Bemesting en beweiding	67
4.2.	Beoordelingskader NOx Stationaire Bronnen	69
4.2.1.	Toepassingsgebied	69
4.2.2.	Voortoets- of <i>de minimis</i> drempel	71
4.2.3.	Passende beoordeling	72
4.3.	Beoordelingskader NOx Mobiliteit	74
4.3.1.	Toepassingsgebied	74
4.3.2.	Voortoets- of <i>de minimis</i> drempel	74
4.3.3.	Passende beoordeling	75
4.4.	Beoordelingskader NH₃ Veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties	76
4.4.1.	Toepassingsgebied	76
4.4.2.	Voortoets- of <i>de minimis</i> drempel	76
4.4.3.	Passende beoordeling	77
4.4.4.	Variabele drempel	78
4.5.	Monitoring en evaluatie	80
4.6.	Overgangsregeling	80
	Hoofdstuk 5 Stikstofsanering	82
1.	Inleiding.....	82
1.1.	Stikstofsanering als onderdeel van de PAS	82
1.2.	Scope van het saneringsbeleid	83
2.	Wat zijn PAS-herstelmaatregelen?	85
3.	Waar zijn PAS-herstelmaatregelen nodig?.....	89
3.1.	Gebiedsanalyses	89
3.2.	Hydrologisch herstel: voelbaar en nodig buiten SBZ-H	95
4.	Plan van aanpak.....	97
4.1	Inleiding	97
4.2.	Maatregelen op perceelsschaal	97
4.3.	Maatregelen op landschapsschaal	98
4.3.1.	Uitgangspunten	98
4.3.2.	Planning	99
5.	Monitoring stikstofsanering	102
5.1.	MONITORING VOORTGANG SANERINGSMAATREGELLEN	102
5.1.1.	Op perceelsschaal: natuurbeheerplannen	102
5.1.2.	Op landschapsschaal: projecten	102
5.2.	MONITORING RESULTATEN SANERINGSMAATREGELLEN	102
5.2.1.	Meetnet voor de zesjaarlijkse bepaling 'regionale staat van instandhouding'	102
5.2.2.	Meetnet resultaten PAS-herstelmaatregelen	103
6.	Modaliteiten voor een effectieve en doelmatige uitvoering	105
	Hoofdstuk 6 Flankerend beleid en begeleidingstraject landbouwers	106
1.	Flankerend beleid	106
1.1.	VLIF investeringssteun	106
1.2.	Stopzettingsregeling piekbelasters	107

1.3.	Vrijwillige stopzettingregeling bedrijven met impactscore >5%	109
1.4.	Versnelde stopzettingregeling varkenshouders	110
1.5.	Vergoedingsregeling nulbemesting	110
1.6.	Onderzoek	111
1.7.	Regeling nutriëntenemissierechten	112
1.8.	Regeling bij natuurherstel	113
2.	Begeleidingstraject landbouwers	113
2.1.	Algemeen	113
2.2.	Turnhouts Vennengebied	113
Hoofdstuk 7 Monitoring en borging		115
1.	Situering	115
2.	Borging van de programmadoelstellingen	115
2.1.	2030-doelstelling	115
2.2.	stikstofsanering	116
3.	Monitoring, rapportering, periodieke evaluatie en bijsturing.....	116
3.1.	Monitoring	117
3.2.	Evaluaties en mogelijke bijsturing	120
3.3.	Evaluatie van de beoordelingskaders	121
4.	Vlaams vergunningenregister	122
5.	Handhaving.....	122
6.	Afstemming en samenwerking met Nederland en aangrenzende regio's.....	123
7.	Doorkijk na 2030	124
Bijlage 1. Lijst van de 193 deelzones met hydrologisch herstel op landschapsschaal met fasering		125
Referenties		138
Afkortingen		140